Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕ ДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 29 декабрь, 1977 шу. ● № 155 (5822). ● Мах 2 кеп.

ЮБИЛЕЙНИ ШУ ТОЛАМЕ ЧАКХДАККХА!

ДУККАГIА ЯХА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ

Нохч-ГIалгIайчен хьайбаш лелаДераша, вай мехка берригача кхаьхьегамхошца цхьана, шоай шеНьокхьера гIулакх а лоарХIаш, дIахьу партен правительствен решенеш кхочушъеГаьна. Кьаьста айденнача хьинарца кхаьхьийгад цар Сийлахь-боккхача Октября юбилей хинна, укх шера. СоаХка дьаьхха хинварчу 14 процент дуккагIа лаьхьзад дуХх, иззал — шура, 9 процент дуккагIа гуллаьх фуаш.

Хьайбай продукташ яхарен боккарен планаш дика кхочушъю Наурски, Шелковской, Ножай - Юртовски районий, гороХ Грозненски боХкамашца.

Цхьаьйта бетта баьча болаХ итогех яьхь котъаьвннараш а лаьрХа, республика Сийлен улга тIа пхьай Грозненски районе «Атагинский», «Юбилейный», Наурски районе «Притеречный» совхозий, Шалински районе Ленина цIерагIчен Шелковской районе «Красный пахарь» яхачеи колкозий коллективашца, цхьайола фермашца, дуккха хьайбаш лелаДераш.

Цар а уьжамо яхачеи а дахха толамаш баьхьи доалаш 16-ча лекабрга кхаьчара хана республика 112 процент кхочушъяьйй паччахьалкхенга шура йоХкара планн, е планагIа 79 эзар тонн йоагIаеча екхай 84,5 эзар тонн шура.

Долаш да, аьчча да дезе а, хьайбай продукташ яхара а йоХкара а болх лоХа лелаш боХкамаш. Цхьайола колкозий, совхозий, кхьча боХкамий кулгалХошца, специлисташца йоагIаеш йола боаХхо яьш Iа дакхха хьайбаш чуссадеча хана.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюроси республика Министрий Советеи нойбрь беттa бьаьча соцам тIа белгалдаьккхача бесса, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Грозненски, Назрановски, Малгобески районашца, ширтта кхьча районий дуккхача колкозашкеи совхозашкеи доахан чуоттадаьча хьаьхарча хана, шортта - лоаьхьар доллашехь, шура йоаьккхийеи тIа паччахьалкхенга йоХкийеи соаХкарчу хинаьр, Дуккха боХкамаш ца из болх айбара де мел дезар хIанз а диниза.

Царех я Грозненски района «Молочный № 1» яха совхоз, Назрановски района «Мяяк», «Экажевский» совхозаш, Малгобески района «Ингушский», «Кавказ» яха совхозаш, кхьарраш.

ГIулаХхаш ширтта эсала лелара керттера баьхьанаш да хьайбашта ма-эшша ГIунал ца делга, дикагIа дуаргдолча тайпара кийчдеш а тайп-тайпара а доаьхьар царна ца лоаттадеГа, кхаьхьегамхошца юкъерча социалистически яхьа а моральнийн материальнийн стимулай а цIенхашца йоаьхха да елга.

Цу деша дола тешаа санна ала йиш йолаш да: 15-ча декабре хьаьвчаа хана республике 87 процент мара кхочушъяьйй паччахьалкхенга дуХх доХкара план, е кхьча деношца аьаьча 29,8 эзар тонн мара деккалдан, шера планагIа 34 эзар тонн болча.

«1977—1978 шера хьайбаш толаме Iангара доахилга Iалашдаца де дезарех» бола КПСС Центральнийн Комитетеи СССР Министрий Советеи соцам арабашнаЧул тIехьаьгIа хьайбаш лелаДераша укхе кердача низаца йьржай пятилетка шоллагIа ву толаме чакхдаккхара а хьаьхулача шера хьайбаш продукташ дуккагIа йоаьхилга Iалашдара а лаьрХа социалистически яхь. Дуккха паччахьалкхенга, боХкамашца айбаьхь хьайбаш лелаДерийн, специалистийн, ферма а бригадийн а кулгалХой бекхтоХкам.

Хьаьта а, хьаьхулача кердача шера, пятилетка цунна тIехьарча шерашца тIехь-тIехьаьгIа дикагIа толаман доахилга Iалишдара де дезаран дуХка да. КПСС ЦК декабрьскийн (1977 ш.) Пленуме даьча кхамаьлаца парте Центральнийн Комитета Генеральнийн секретара, СССР Лаьккхьарча Совета Президиума Председателла нов. Л. И. Брежнева аьмнан:

«Юбилейнийн яхьа хьаьхьегамо пьаьвн ритмеи дIачIоагIье еза. Тахан селхан баьчуг дикагIа, кхоана тахан баьчуг дикагIа бе болх. Ширтта я тахканарг деи лозунг. ХIаьта дикагIа ешалга да дикал, эффективность, кхаьхьегама оасарле айяра тIадерзар. Аллха уьхаза да, вай берригача боахамга балха дар саанна, социалистически декхарийн лоГ». Цу деношца хьоагIабь хьаьхьокх парте экономически политика лостам.

Партийнийн, советски, профсоюзийн органийн, боахамийн кулгалХой, специалистийн керттерча дарех декхар да дуХх, шура, фуаш. тха дIаьхо дуккагIа дакххара, хьайбаш толаме Iангара дахара де мел дезар делга.

Цьаьккха я хIаманца бекхазаа йолаш дац, шортта доаьхьар, эшаш йола торонаш йоллашехь, цхьаьдочча боахамашца паччахьалкхен планаш коллективаша тIаийда декхарашца кхочуьаш да делга.

Республикеи доаьш да, кIезига а да доаьш, доахан дахкара планаш кхочаьш ца еш, хIара бIаь Iатта сих лаьрХаьа 65—70 IасиИ мара да деш, ширтта жерчаша Iоахарийн ца леи боахамаш и. кх. дI. Цу гIулакхашца кхерам доаттабу дIаьхо хьайбай боахам дегIаБоалабарн.

ПланагIа доагIаш дола хьайбаш, котам-боабашк хIара боахаме хулийтIарга закон хилд дезд.

Дуккха моттигагш я хIанз а, йол, ча, силос, кхидола доахьар яхьм ца Iеш бе-башца ца хеташ дIадеХкарх хьайбай когашта кIад довш. ВIаштIехьаьккха деза доаьхьарий хIара килограмм лаьрХIан кхомболашн хьайбашта луьга. Дахаддаш болх байта беза доаьхьар кийчдеча нехашкеи.

Саг ная Дьаьхеи керттера ганз я. Цудухьа массаэара цун йоаьхо едга шоай керттера гIулаькх лерХI вай партен правительствах. ХIара ферме, бригаде торо мел яр де деза хьайбаш лелаДерашта болх бе а салаГа а эша хьаьаш IаДаидара. Инженераш, специбарзьашш, кхачан продукташ, кхидола балха а вахара а цунна эшараш пахаддаш теркладе а лоаттаде а деза кулгалХошца, дехкарийла йолча органаша.

ДуккагIа йоаьхо е еза хьайбаш лелаДерашта юкъе шерагIа социалистически яхь йоаржаяра, цунах хьаьхулар кхаьхьегамхошта дIадовзийтара.

Дикача гIулаьккхашца, тIабилаш болх кхочашбе харца, дисциплина хилдора белгалбаьнна специалисташ тIехьаьосача фермашкеи бригадашкеи балха хьожабелга — ну подразделений болх тоабара дола доккха новкъостаа хургда.

Республика боахдашка йолаш и пятилетка дисача шерашца тIехь-тIехьаьгIа а тешаме а хьайбай продукташ дуХх яхарен паччахьалкхенга йоккхаран эша ергIа торонаш. Царех дикагIа пайда эцилга, планаш тIаийда социалистически декхарийн толамца кхочашцелга — хьайбай боахамс болх беча хIара кхаьхьегамхочун сийлен деккар да.

ГIишлонхой дош чIоагIа да

Доккхийн бекхтоккхамен декхарийн тIаийнаьзар юбилейна шера «Грознефтехимремстрой» треста гIишлонхошца, ремонтийн-кашца. Уьш толамийн кхочаьшларе цоаьй процессех кхочаьмеран бизза пайда а пйбеш, дог гIоздоаьхача толамца чакхдаьккхар юбилейнийн шу, ширтта пятилетка хьаьхарча шIе шу. ГIишлонх-монтажник балхашца даРен ремонт йрен пятилетка хьаьхарча шин шера задаяш хаьнд бутт хьалхе, пхьоалчеран декабре, кхочаьш а ян, планагIа лаьрХIачуз совгIа чакхдаьккхад цхьа миллионн 350 эзарн сома маьхха ремонтийн гIишлонх-монтажийн белгалдаьн хаш. Юбилейнийн шера план а 20 декабре кхочаьшъьйй треста болХлоша. Цу юкъеЧаьна деношца шера планаш совгIа дергда 500 эзар сом маьх бола тайп-тайпара балхаш.

Треста коллективе хьаьстта дика болх бодаьйт ух шера шоай техническо-экономически дьоХтаьмаш а. ГIишлонх-монтажийн ремонтийн балхашца пIалодаР лохьарах, электросварка, тайп-тайпара материалаш кхоарах цхьа миллион совгIа сом планаш совгIа пайда баьь цо паччахьалкхенга. Кхаьхьегамо оасаЛе лаьмнера задаяш йиъ-ях процент IехХхоачаьнъьйй.

Треста ремонтийн-гIишлонх управленешта юкъе йьржача социалистически яхь хаДанна хьаьлха латташ хилярца белгалъьнна я Камышников Павел Иванович, Юзбашев Валерий Гургенович керте латтача кхоаьлаГIен йиъьлГIеен РСУ коллективашца. Пятилетка хьаьхарча хана шерен юбилейнийн шерен планаш цар эгIара хьаьлха кхочаьшъьйй.

* * *

«Толаме чакхдаьккха юбилейнийн шу» яьхча деиначIа кхаьхьегамо «Чечнефтестрой» треста гIишлонхошца пятилетка хьаьхарча шин шера планн тIаийда социалистически декхарийн толамца кхоаьлаГIен ГIишлонхошца пятилетка хьаьхарча шин шера планн тIаийда социалистически декхарийн толамца кхоаьлаГIен ГIишлонхошца, ремонтийн-кашца. Ца толамийн кхочаьшъьйй треста г

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА VIII ПЛЕНУМ

БАЛХА ЭФФЕКТИВНОСТИ ДИКАЛА ЛАКХЬЯР ДУХЬА

(Ямтедоалар.

Доладур ТІаьчна оагІо тІа).

Духха зе хул вайна станочин парках пайда во эцаш хилараХ. Цу лъакъеъ цкъа санна дуккхаза а дІаьдаьдаьнна ПленумгІ ортийн активашкеи, цхьабакъаза, ГІулакх тоаьларгахьа хулаш дола хувнамаш шорттигА хул.

Производства эффективность лаКхьЛара лоарХламеГлара кьал да ишта Іилма - технически прогресс хаданна смЬяр, керда машинаш, оборудованн, приборашц, материалаш ьъяр. Цу ГІулакХа ньКа санна ва бекк баккка беза керда ишделеш арахеилгІа шорттигА ерацелдеча республика машинашъерех. Льча - кхоачам да, 10 шерагА совгІча хана арахецяца продукце уделыйн барзе 22 процент совгІа хана ХьадР.

Республика промышленноте шортигА кхоачаидур типетлетка керттерча декхарех ІаІ- арахецяца продукце дикАЛ ГІоагІІа. ГІакхьеЛга. Дуккха производственнаш коллективашкъ тІадерзадь ГІулаКхенашкъ ЛІаьлаш болу а ешнаш. Уьх шера хІара 7-гІа йолча предприяте дикала кагеторееГІа продукцена аттестация яра болх бабдаь. Аттестованн йоаьла продукции мара арахецаш «СевКавзаьнефтепереработка» яха объединени, «Теленгай» яха завод санна йолча предприятеха. Брак арахецяца йоаьла моттигаш хІаиз а дІаьнХаяш. «Терек» яхача производственнин хьу чакхйоькача объединенеГа алхха уьх шера 11 бетча оригинал а лаьрХІача 240 эзар сома рекламашеи ьъхкай.

Производства эффективность лакхьЛерйочка керттерча ваьлІ- ньцІ а кІинна ГІаотта деза ерригача ресурсех хьурмат деш, рационально пайда эцилгІа, халкъ боахама моллаГІе участе экоиоме ремам чІоагІА.

Къаьстта яра эттад доагорааэнергетически ресурсаш кхоярах дола доиш.

ЛъкаБакъза, ЛъалхаГІа а санна, хІамаг хьурмат да деш йола моттигаш пийлу вайна. Дуккхаза предприяташ кхоачам бин цоашта оттаьнарА, сов дуХХо «ЛаУхийг доагор, йІоВхал, электрически энергГи. Масала, 11 бетта ишташ чьжачА сов дуХХа электрически йІоаьдаьн ешарг ДІаьчІаГІ шекарен, ацетоноВни заводашА, Аргуьсни ГІиШ- ГІоьн материалий комбинато, бурУ- тоХХ тракторЕ БалдИй Октябрьски управленеи, кьаьрг.

Республика дуккхача колхозашкен совхозашкен лъакъкха ТІаьЛоьжам бочаш ловтта а ду, ІІа а ГІулаКхенашкъ ма- ниидаьлташ, хІаьта из бахьан доЛаш ца ГІулаКхенашкъ ГІоьнаш.

Доагор, мехдаьлТта, цун дроХ- дуХХаш кхоЛ болаш ІІаьхІІІ- тара ерригача торонех пайда эцаш («Грознефть», «Грознефтеоргсинтез», «СевКавнефтегазпереработка» объединенешца).

ГІу тайпара мотттигаш я мсТалл ІІаьхІІІтара а.

Партийн, советски, боахамА органаш декхарийІІа я вай халкъ боахамо хьа мел дечох кхОм болаш, дикача дас санна пайда эцаш боКьонна боЛа кьонсам , боаржаЛе. Кхом бо- лаш, ма-хулаш эффективнеГІа бедаЛаш материалеки пайда эцара проблемаша ІоаттІаш бо- ла моттиг ЛаІаьца ера организаторскин политически балхаца.

ХьалхлаГІа а санна цІенТатта саготдаЛІт капитальин ГІишлоьлчечар ГІулакхаца.

ТІехьаоаьсна боЛа болаш- тевин шортига кІезнГлу цигА. Уьх шера 113 ГІишлоьлча оригинАлаш ПланШ кхоачаш ца ешнА 29. ТІехьаоаьсарадца ГІу №№ 7, 9, 11. «СевКавнефтегазстрой» ГІишлоьлчо управленИ, «Чеченгеольстрой» трестА ПМК-101, Нохч-ГІалгІай ГІишлоьлча управленеГ ПМК-155. Шоай горнОвеп лохарГІа болх бу «Чечнинколхозстрой», «Чечнингельстрой» трестаца.

Фуд ду ГІулакХа бахьанашГ Вайга йолаш ма-ярИй планаш кхоачашЛера меттеЛ ТІехьаоачашьеГІа а ІаЛашдаЛаГІа техническ кьаьлГамеГ ресурсашкА бакъда лаРех, пайда эца маГазаР. Хьалха а санна, ДІаЛюха даьрже хуЛ вай ишшин средстВашца, уьх хьеЛ ешнА ГІатаГІІа йолаш объекташА, мехка дуккарГІа эцаш йола продукци хьеЛга лаКЛде йовкьстаЛ дергалоца ГІишлоьлчи мощностА- ца ешнА ГІатаГІІа.

ПлаН кхоачашЛера кьъьарча лъкхЛмашта ТІехьа а бабЛе, ЛъкаБОача ГІишлоьлчеча организацей кулгалЛоЛа «ЛаЛаЛаЛ» ТІехьа йолаш объекташА» лехаш хул квст-каста.

ИнстекЛаЛаза йолча ГІишлоьлчи обьем республике шергаРА шерара дуккарГІа ГІулаКхенашца ГІулаЛоарХламе дола дакьа кхоач «ГроснефтеоргсинтеГ», «СоюзгазпереработкА», объединенешца, «Красный ГІоьнаш», цементни заводашца, кьчьарна.

ГІишлоьлчеча ЛъалхаГІа а санна лоаьх латт йолаш болча материальнин ЛъкъЛамаГ ресурсех пайда эцаш боарам. ДуккаГІйолча СМУ, ПМК ГІишлоьлчара техника, автотранспорт цІьаьн сменаГІа; из а кастКаста бІаРча а йолаЛа, мара лелаП. ДуккхаЛоЛа болхлой бе кулгаЛца ду хала балхаЛ деш е тайп-тайпарА ГІо-ньКОьс- тала балхашца ІІалаЛІца. ЛаЛаЛ- мате ДуХХа балха ХЬ йоь кЬаьГамеГ ВІаШтІехьБаКХАР лоаХ хилар, инженерно - технически болхлоца де дезар ханнатьа дІа ца алар, деталаша конструкцешца шоай ханнаХа йа ца кхаьхьар бахьнаш долаш.

ХІаиз а дуХХа да доал доаЛІ- ПланШ ЛаьнатА ресурсаш дІаухйитА, ХІаьта а ЛуЛІара кьовсАН эсала лелабУ. ДуХкхА ГІишлоьлча организацА ГІишлоьлчи материалаш лоаттаеча, дІа-іоха кхуьЛача тІаьхьокам лоаттабаш, балхаш бРак ю. Холуш ца ГІулаКхенашкА ГІишлоьлчи дикал лаКхьеча а. Дикала доккха зе ду объекташ вІаШтІехь-ТІехьа дІаЛуш ца хилар. Царех ду ЛъкъЛамаГ ца ГІишлоьлчи хана дІаЛу, бе-башца доаЛаш сиХдаь БалХаш а деш. Цу ГІулаКхенашкА ГІулаКхенашкА ХотТоде- дешйт, паччаЛьЛкеи средствашца пайда боаЛаш йоайт.

ГІишлоьлчара планаш кхоачан ца ца ЛоарХламе ГІишлоьлчарА ЛъкъЛамаГ ДаЬка доЛ организацей - заказчикИ. Царех ДуХкхарАца капиталоьложеШ дуХХкхача объекташца дІа-ЛЬо йоаржаю, шоай ханнатьа ЛаН ГІишлоьлчи проектно - смета ЛоЛкументаш ІаЛаШьелга, ГІишлоьлчи ЛъаЛЬе моттигаш кІийчЬелга, финансированИ хьаелалЬе, оборудованИн материалаш ЛъаГІІаьхьаГІа, дикА лоаттабаш техническ ТІаьхьомаш.

Капиталин вложеней паччаЛьхьЛкен планШ кхоачаш ца ярах ІІаьхьаГІа бекк ТІаьбок боахамА способаГІа БалЛаШ деш йолчу организацешца.

КПСС ЦК декабрьскИ ПленумА йолчу боккха" теркам ТІаБаХИ- таБ проИзводстВо дегІаЛоаЛаЛ- ярА резервех эффективнеГІа пайда эцаиза барг ца хьаЛа- республика юрта боаЛаН дегІаЛ- боЛабеча дьа дика хІамаш да- ле а, вай хІаиз а дуХХа кхоачамбоаЛарашца пайда эцаиза ресурсашца я халкъ боахАмА ву лоаЛІамеча дьаЛЬе. Анализ, ЛъаЛЬо, хьЗоЛЬ, республикаьскИ юкъерча ЛъаЛЬкъаШта ТІехьШ- ца лежьЬа латташ ЛъаЛЬочча ортбоахамА ведомствАй, рАйонИй, колхозий, совхозий ЛаЛаЛ- мате ю болх хилар. ТІхе шера ЛІаю оттадаь дуХХкхА керГ- терча потаьрех доЛ дежьЬаш хоачашцелга ЛаЛаШца юрта боахама министерства, «ЧеченингушинИо» объединене, «ПлодОвОрОЬ», «СкотопрОмо» ЛъаЛЬ- ЛаЛ. ЛаЛаЛ доЛаш, юкъеЛа лаРхЛча республике хІара гектара ТІара 21,4 центнер аЛнет дЬаьхХаЛа метте 42 колхозой совхозой 10 центнерА йІоаЛІІа дьаЛЬкхА, хІкАйттаЛе 15 центнерА кхЬ боахамо 10 центнерА кІезнГаГІеп дьаЛЬкхА.

КхоачашЛера ЛъаЛЬ- ЛаЛ ЛъаЛЬ- ЛаЛ ЛъаЛЬ- ЛаЛ

АВТОР ЛОТКЪАМ БЕ ВИЙХАВ

Республикански газета тІа кепатехача письмо лерагІа

«Ленина пикъ» яхача республикански газетага письмо дайтар юрта аяхача, ворхІ берча 22 Декабрьчаг. Сайд-Хьасана, Цхьан хаца хьу кийчъеча болх баьб цо, памогаш хиннаш, инвалид хилар. Цул тІехьаГІа сатаьрна ваьнна Балаев Сергей дика нах кхийтар цох. Цар ГІо дир хьахьеча хоаволаьнаш, фотографа профессии Іомде, рабІиткомбинато Іаьнна ваьнна. Шийтта шина дикагІчарех лоарХІаш хьаьеннаьр Бахарчиев. Баьхьа дІаДахача шера кергарчо ваьнна. Бахарчиев ваьнна ваьнна. Шийтта шина дикагІчарех лоарХІаш хьаьеннаьр Бахарчиев. Баьхьа дІаДахача шера кергарчо ваьнна директора вьаргхьаьн цхьа дахьа кхоьс. Іа чу а іа ваьнна. Цхьа за яьлча из «лоцш» соцадир кхы ца дувшаш ГІалат даьа? Прокурора А. Гадуева чота тІа уж тайна «ГІалаташ» дуьхьа хІанад-хьоІ? ХІаьта газета бакъдараш а доаладир.

Малав кепайовзкн критически выступленеитга жоп дала дезаиг на хоеш? Бакъдар аьчча из массанена а хоеш дола бакъдар юха а дага дохйта тоам а ма-бацар. Прокуратуре балха барашта хІаьта «А» уж-м йнет пахулаш ма-багІийл. Материала «кепатехяр 31 июле, хІаьта газет дешарашта хІаьн а хан газет бакъдай, дийца дарг доаладар дергдий. ХІаьта? Жоп закоио оттаьйьа хана а ГІулакха хьаьхьаьъа доаГІача тайпара а дала деаш хиннарашр фу йоах хьаьжа вай. НохчГІалгІай АССР прокурора А. Ростова йоах: «Оаха жоп далаиаар статьйес дуХьаьл тха цІи — республика прокуратура цІи ньккхандаь». Бахача наха бытовой гІулакхаш деча министра Г. Инархаева йоах: «Статьйес дуХьаьл тха цІи ньккхаьнар, кудуьЛа оаха жоп далаиаар». Кепатехача материлаш цхьаьккха а хІаьма даьлаш. Юртарча ательешта фотографаш эшишде а письмо автора ГІо дальаш балха отта. Бакъда Нохч - ГІалгІай АССР прокуратура следственни отдела прокурора Бахарчиев тІа а вийха цунгара «объясненин» ньккхай. Цул тІехьаГІа письмо автор республика прокурора помощникна тІа а вийха юха а «объясненеш» ньхай. ХІара листа тІа Бахарчиева яздаь хуьг да: «Аз ваьннача дешает тІа нийса а яздаьл соца хозаш Іо а дийцаьр. Лоткъам эхилга дан из?

Дукха ха яьлаелха Бахарчиев Грозне парте обкоме тІаьвийхаьр. Цигга болх беш яр комиссия. Юха а, газете хІаьта яздаьл Іа, малах хьона из могадаьр, малагІча машинка тІа кепатехарг Эгтара доаладм боаца хІамаш а Тезиьа Іомайн Бахарчиева биография, цун ший вахар, чоІгІа техкнг тІаьбийхийаш техкар БахарчиеагІар бре, ишита дІаьлийьаІ, берзш маца даьл, хІара берах дола «ланкеш» гуллаьл...

Газето йийцаьча безаме йоаьлча фактех боьвзш бола бехк тІабуж А. Гадуевла лаьхь жалоба йоьвзш хиннача парте обкома административни органеий отдела боллхошта. ТІаьта а ваьнна тІаьллаьр дош тоо кнгга. Комиссена керте эттар отдела инструктор, цунна «курировать» деш вар отдела заведующин. Уж опат боьлш, лоп сеидат лаьтт кхоастаде ховрдолна ная ба. ХІаьта а ма хала да-кх массадоа хІаьн дика да алл гІертйлгга ешаде. ШуруьЛа кригина «ГІера ваьхарарг дуьхьа беркам кьчьчоа ГІаБахийтар. Мисала, сога чІоаГІга йьаьр: «Бахарчиев лаьрчІа дезаче нахах вай. Хьоаьмаьнна ловаьх, коаре лаьттон участок — гектар-цаІ-ах, ков—массанаьхьа эофальт. Цо мел хІама ньккха хурьхьа хьаьжал хьо. а Хьаьл дертгар со. ХІаьта отдела заведующе А. Дятлова дІаХо юзаьр письмоьн автора ваьхарарг фактеш, ваьхха во ярдер, КенГа-гуьхьа а дикалар дацар.

Дика ца долча саго яхачуьга гадуьрІа ша деаш санна дар. Дагаоохаьрах ваьчча. БахарчиеагІар цІа а массанг а дар санна — хоромаш я ваьлла ала йиш йоацаш да. Ма ваьнна за дар санна — цига бетон йиллай барайтта оху хьаьлха, юотахой кошка хьолача хана, асфальт яц, участок — ковмаьрхьаьнна — цхьаьйта сотта. ХІаьта чурх че а ер ма кийнаьнна ала йиш йоаьш яц.

Газета тІа яздаь воьхо саг воьвзна ГІортар кхетаьл да. Из законана доаГІаш да. ТІаккха токкам беш хилча уйла тІа хІаьна кийташ Бахарчиев комиссарчиг хьаьгаьгана уьдрин кийн хиннаьна хилар, цун сурт Сийлен цІаьг тІа даьлла хилара, месткоме из хийржа хилара, из котаьмаьнгун сийлен ваьж, сийлен грамоташ — уж тІкъо гаргта я—цунна тийнна хилара. Эгтара хьаьлха ГІалаташ хІаьна лех?

Статьйа авторах, журналистах дола даннеш гулде болаьбелаь. Парте обкоме сога цІенхаштта аьлар, масала, цун ялх бІаьх устагІа ба аьнна. ТІехьаГІа сона хийра редакце из болхло ший дехьаьла коммунальни квартире вахнгга, хІаьта цун доаьлаьхьа фуьна а ала! мара доаьа цкх долга.

Теркам тІаоаьш да газета боьлхой а редактор а бІехбеш йоа «ешеленеш» тийнар а из прокурор Гадуев волга.

Комиссе членаша, Гадуева га доахаш тешаьу цунна кортина пьаьш «эгІаьбгиарш», хьаьлаьца ца доаГІаш газето хьаьлаьнаьрш мара бал, яхаш. Бакъда комиссе тохкам барах хьаьлаьначох оттаьнна справка тІарра а гуш да прокурора критика яьраш эгІаьбгиарш хинна ца Іелга. Прокурора балха тІа хоачамбоаьаьрш да аьнна эзаьй цІи йоаьрашка. хьажа вай:

«Цунна цхьана ну балха тІа масаьза а ІаІаьшдаьр уголовни дешаш тохкача хана законность чІоаГІа лелаьара тІаьлюжам лоаттабелга, цхьаьца холча дешаьеч харшаьхьа решеньеш тІаийора, масаьза а ийеса таьхьаьр жалобаш. Уж хоачамбоаьаьрш бахьан доаьаш 1967 шера республика прокурора нунна яьяр строий выговор, ХІаьта 1969 шера—выговор, 1972 шера 31 июле КПСС Ачхой-Мартановски райкома бюрос районе законность делаьара тІаьлюжам во лоаттабарах, уголовни дешаш тохкача вІлокнта ца-лела айтара ле дезар ца даьах, уж дешаш бокъо а йоаьш прекращенеш ахийтарахи юхасеедаьарах Гадуевна учетни карточка тІа тІа а язъеш гуттаргдо вьорийнр...».

ДІаХо деш вай: «Районни прокуратура дІаХо беча балха анализо хьаьхьехар белгалдаьа ха ахочамбоаьаьрш хІаьна а лизза дІаьлаьха доаьлаьга, бакъда Гадуева парте райкома йьха решенеГІа нийса вийоаьш ньй». ХІаьнз хьоесталде доаьлаьо ф ду хьаьлехьар тохкамоьхьаьн оаГІоразЬ нийса вьаьоаьш, хІаьта вокха оаГІоразьа законность телхадара, волокнта, тенденциозность хинна йоьхьаьнна а письмо автора ГІо даьлаьш балха отта. Бакъда Нохч - ГІалгІай АССР прокуратура следственни отдела прокурора Бахарчиев тІа а вийха цунгара «объясненин» ньккхай. Цул тІехьаГІа письмо автор республика прокурора помощникна тІа а вийха юха а «объясненеш» ньхай. ХІара листа тІа Бахарчиева яздаь хуьг да: «Аз ваьннача дешает тІа нийса а яздаьл соца хозаш Іо а дийцаьр. Лоткъам эхилга дан из?

Дукха ха яьлаелха Бахарчиев Грозне парте обкоме тІаьвийхаьр. Цигга болх беш яр комиссия. Юха а, газете хІаьта яздаьл Іа, малах хьона из могадаьр, малагІча машинка тІа кепатехарг Эгтара доаьлаьм боаца хІамаш а Тезиьа Іомайн Бахарчиева биография, цун ший вахар, чоІгІа техкнг тІаьбийхийаш техкар БахарчиеагІар бре, ишита дІаьлийьаІ, берзш маца даьл, хІара берах дола «ланкеш» гуллаьл...

Газето йийцаьча безаме йоаьлча фактех боьвзш бола бехк тІабуж А. Гадуевла лаьхь жалоба йоьвзш хиннача парте обкома административни органеий отдела боллхошта. ТІаьта а ваьнна тІаьллаьр дош тоо кнгга. Комиссена керте эттар отдела инструктор, цунна «курировать» деш вар отдела заведующин. Уж опат боьлш, лоп сеидат лаьтт кхоастаде ховрдолна ная ба. ХІаьта а ма хала да-кх массадоа хІаьн дика да алл гІертйлгга ешаде. ШуруьЛа кригина «ГІера ваьхарарг дуьхьа беркам кьчьчоа ГІаБахийтар. Мисала, сога чІоаГІга йьаьр: «Бахарчиев лаьрчІа дезаче нахах вай. Хьоаьмаьнна ловаьх, коаре лаьттон участок — гектар-цаІ-ах, ков—массанаьхьа эофальт. Цо мел хІама ньккха хурьхьа хьаьжал хьо. а Хьаьл дертгар со. ХІаьта отдела заведующе А. Дятлова дІаХо юзаьр письмоьн автора ваьхарарг фактеш, ваьхха во ярдер, КенГа-гуьхьа а дикалар дацар.

Дика ца долча саго яхачуьга гадуьрІа ша деаш санна дар. Дагаоохаьрах ваьчча. БахарчиеагІар цІа а массанг а дар санна — хоромаш я ваьлла ала йиш йоацаш да. Ма ваьнна за дар санна — цига бетон йиллай барайтта оху хьаьлха, юотахой кошка хьолача хана, асфальт яц, участок — ковмаьрхьаьнна — цхьаьйта сотта. ХІаьта чурх че а ер ма кийнаьнна ала йиш йоаьш яц.

Газета тІа яздаь воьхо саг воьвзна ГІортар кхетаьл да. Из законана доаГІаш да. ТІаккха токкам беш хилча уйла тІа хІаьна кийташ Бахарчиев комиссарчиг хьаьгаьгана уьдрин кийн хиннаьна хилар, цун сурт Сийлен цІаьг тІа даьлла хилара, месткоме из хийржа хилара, из котаьмаьнгун сийлен ваьж, сийлен грамоташ — уж тІкъо гаргта я—цунна тийнна хилара. Эгтара хьаьлха ГІалаташ хІаьна лех?

Статьйа авторах, журналистах дола даннеш гулде болаьбелаь. Парте обкоме сога цІенхаштта аьлар, масала, цун ялх бІаьх устагІа ба аьнна. ТІехьаГІа сона хийра редакце из болхло ший дехьаьла коммунальни квартире вахнгга, хІаьта цун доаьлаьхьа фуьна а ала! мара доаьа цкх долга.

Теркам тІаоаьш да газета боьлхой а редактор а бІехбеш йоа «ешеленеш» тийнар а из прокурор Гадуев волга.

Комиссе членаша, Гадуева га доахаш тешаьу цунна кортина пьаьш «эгІаьбгиарш», хьаьлаьца ца доаГІаш газето хьаьлаьнаьрш мара бал, яхаш. Бакъда комиссе тохкам барах хьаьлаьначох оттаьнна справка тІарра а гуш да прокурора критика яьраш эгІаьбгиарш хинна ца Іелга. Прокурора балха тІа хоачамбоаьаьрш да аьнна эзаьй цІи йоаьрашка. хьажа вай:

«Цунна цхьана ну балха тІа масаьза а ІаІаьшдаьр уголовни дешаш тохкача хана законность чІоаГІа лелаьара тІаьлюжам лоаттабелга, цхьаьца холча дешаьеч харшаьхьа решеньеш тІаийора, масаьза а ийеса таьхьаьр жалобаш. Уж хоачамбоаьаьрш бахьан доаьаш 1967 шера республика прокурора нунна яьяр строий выговор, ХІаьта 1969 шера—выговор, 1972 шера 31 июле КПСС Ачхой-Мартановски райкома бюрос районе законность делаьара тІаьлюжам во лоаттабарах, уголовни дешаш тохкача вІлокнта ца-лела айтара ле дезар ца даьах, уж дешаш бокъо а йоаьш прекращенеш ахийтарахи юхасеедаьарах Гадуевна учетни карточка тІа тІа а язъеш гуттаргдо вьорийнр...».

ДІаХо деш вай: «Районни прокуратура дІаХо беча балха анализо хьаьхьехар белгалдаьа ха ахочамбоаьаьрш ХІаьна а лизза дІаьлаьха доаьлаьга, бакъда Гадуева парте райкома йьха решенеГІа нийса вийоаьш ньй». ХІаьнз хьоесталде доаьлаьо ф ду хьаьлехьар тохкамоьхьаьн оаГІоразЬ нийса вьаьоаьш, хІаьта вокха оаГІоразьа законность телхадара, волокнта, тенденциозность хинна йоьхьаьнна а письмо автора ГІо даьлаьш балха отта. Бакъда Нохч - ГІалгІай АССР прокуратура следственни отдела прокурора Бахарчиев тІа а вийха цунгара «объясненин» ньккхай. Цул тІехьаГІа письмо автор республика прокурора помощникна тІа а вийха юха а «объясненеш» ньхай. ХІара листа тІа Бахарчиева яздаь хуьг да: «Аз ваьннача дешает тІа нийса а яздаьл соца хозаш Іо а дийцаьр. Лоткъам эхилга дан из?

Дукха ха яьлаелха Бахарчиев Грозне парте обкоме тІаьвийхаьр. Цигга болх беш яр комиссия. Юха а, газете хІаьта яздаьл Іа, малах хьона из могадаьр, малагІча машинка тІа кепатехарг Эгтара доаьлаьм боаца хІамаш а Тезиьа Іомайн Бахарчиева биография, цун ший вахар, чоІгІа техкнг тІаьбийхийаш техкар БахарчиеагІар бре, ишита дІаьлийьаІ, берзш маца даьл, хІара берах дола «ланкеш» гуллаьл...

Газето йийцаьча безаме йоаьлча фактех боьвзш бола бехк тІабуж А. Гадуевла лаьхь жалоба йоьвзш хиннача парте обкома административни органеий отдела боллхошта. ТІаьта а ваьнна тІаьллаьр дош тоо кнгга. Комиссена керте эттар отдела инструктор, цунна «курировать» деш вар отдела заведующин. Уж опат боьлш, лоп сеидат лаьтт кхоастаде ховрдолна ная ба. ХІаьта а ма хала да-кх массадоа хІаьн дика да алл гІертйлгга ешаде. ШуруьЛа кригина «ГІера ваьхарарг дуьхьа беркам кьчьчоа ГІаБахийтар. Мисала, сога чІоаГІга йьаьр: «Бахарчиев лаьрчІа дезаче нахах вай. Хьоаьмаьнна ловаьх, коаре лаьттон участок — гектар-цаІ-ах, ков—массанаьхьа эофальт. Цо мел хІама ньккха хурьхьа хьаьжал хьо. а Хьаьл дертгар со. ХІаьта отдела заведующе А. Дятлова дІаХо юзаьр письмоьн автора ваьхарарг фактеш, ваьхха во ярдер, КенГа-гуьхьа а дикалар дацар.

Дика ца долча саго яхачуьга гадуьрІа ша деаш санна дар. Дагаоохаьрах ваьчча. БахарчиеагІар цІа а массанг а дар санна — хоромаш я ваьлла ала йиш йоацаш да. Ма ваьнна за дар санна — цига бетон йиллай барайтта оху хьаьлха, юотахой кошка хьолача хана, асфальт яц, участок — ковмаьрхьаьнна — цхьаьйта сотта. ХІаьта чурх че а ер ма кийнаьнна ала йиш йоаца

ФОТОХІОН ГІЕСХЬАРА

Болгаре Хьалхьа Республика, «ДегІайоагІа, бакъда хьалаш — уж дешаш тІдатташ е баргаки столица — Софе

Хьаьнгара герб. Уж дешаш пийса ьаьнна хилар бакъду кІайча кІеррах яьча Софе баргаки

Города улицашка ъхьа дел белабешна, безаме бола кагирхой.

В. МАСТЮКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Машар бахьан долаш лоаттабу къовсами дунен халкъашта юкъера кхерамзлеи

ГЕРЗ ДІАДАККХАР ХІАНЗАРА ЛОАРХІАМЕ ДЕКХАР ДА

Дукха ха йоаьшан ІаІийлача СССР Конституце тІа дІаяздаь да Советски арахьара политика кертера да дерзІаранІ принципашн Цу даькъе Советски Союз кхочашдеча дехьарех цІ да агрессиеш тІемаш дІадоахра тІехьа, массанахьа а дерриг а герз дІадаккхара тІехьа, тайп - тайпара социальнн строй йоаьна пачхьалкхенан машаре цхьана яьара принципаш дерриг а хьоьчашъера тІехьа кхоьсам поаттабар.

ІІагеІІа а ца сопийташ а герз дІадаккхара тІехьа СССР-о доаттабу кхоьрам этчача хьалаг хьежжа тактически ІІулакхам лелаьдера лоаттабеш бен. Хоаьам боллаш бошаеча пашфистий идеех хьахинна ца хІма а дац из. ТІом дІадакхха, из юкъе боллийта дІадаккха, массанера а дерриг а герз дІадаккхийта ІІергІийтера ца социалистически строй хиланза - эргйоаьца оагІув, уьчи идеологи а, цуьн экономикина эшаш дар - ьхьохкхаш хІма да. Социалистически обществе йоаьш а ца хила йиш а яц тІом хьІЩт долаш, хІьаьта чуьн цхьана герз йоаьара тІехьа йоаьа кІасстан, социальн группаш е ІІозаьрш.

Ишта, социалистически пачхьалкхийн арахьара политика шиг дерриг чуоаьцан а тІехьа машар безара тІерзаьнн я, хІьаьта герз дІадаккхара дезьаьс карагІдаьмшаьо цуьн керттера лостам хьахьохх. Из ишта хилара тешал ду арахьарча политика эргара хьалхара, — из ІІоагІа доарХІаьн боллаш а да В. И. Ленина хьахкхийнаьн машаре. Декрет эргара хьалхара законодательн аьцн хиннц дІаэнтаьна дунен тІа эттара хьалхара социалистически пачхьалкхен историе. Ерриг пачхьалкхенаш тІом социабара тІаььеькан хиннаЙ цо. 1922 шера СССР кхайкхаран даьд ерриг пачхьалкхашкха герз е эскарашн а кІеннаре ьаьна. Цу хана ненз перрагІа а хІьаьд ца аьчІ а из дехкар кхочашдара тІехьа - кІоьсам поаттабеш хьа в ІюмІа. 1927 шера историе чухь эттара хьалхх Советски Союзо оттаьлаьд массане а дерриг а герз дІадаккхара хьакъехьарча - договора дика кІиньььна проектах доаьд доаьш.

Дика кхетаьеш да герз дІадаккхара проблема: ерриг пачхьалкхенаш, эттара хьалхх боккхаьа боьраме герз долаш яраш а йоаьш, цхьаттара дакъа лаьара лаьра тІа маре кьоьсталургйоаьцнта. ХІьаьта из деа хана цхьаннера а соьн е кхоаьаргйоаьцнан цхьанне а яьерамзлена эе дергдоаьш ше деза.

Герз дІадаккхара ялеа дІакхаьаьчча хана. Советски Союз хиттар фуд аььта, из дарца из ІІулакх чаьхкаькка реальн торошш йоаьш хилар. ХІанзарча хана, тІехь - тІехьаьГІа машара пайда болча оагІоьрачу планета тІара низнш хуьцалуш латтача, цу ІІулакх уж дика пийеешнад аььна лаьрхІа йиш йоаьш хана хІьаьта а.

1959 шера Советски Союзо Декларации арахьккхар, цу тІа аььна дар: «Вай деношка дуьнен хьалхьаьта юкъера керттера проблема — герз дІадаккхара тІехьа, тайп - тайпара социальн строй йоаьна пачхьалкхенаш машаре цхьана яьара принципаш дерриг а хьоьчашъера тІехьа кхоьсам поаттабар.

ІІагеІІа а ца сопийташ а герз дІадаккхара тІехьа СССР-о доаттабу кхоьрам этчача хьалаг хьежжа тактически ІІулакхам лелаьдера лоаттабеш бен. Хоаьам боллаш бошаеча пашфистий идеех хьахинна ца хІма а дац из. ТІом дІадакхха, из юкъе боллийта дІадаккха, массанера а дерриг а герз дІадаккхийта ІІергІийтера ца социалистически строй йоаьна пачхьалкхенаш машаре цхьана яьара принципаш - тІаІола меморандум.

Советски Союзо 1946 шера дІайолаьлй тІема ІІулакхийта атомин энергех пайда эьилла соцдайтара инициатива. Герз дІадаккхара проблемина йоаьш Советски Союзо тІом дІабошийчу тІаььеІІа дІадаахча шерашка. ХІьаьта из ларх дукхагІьярш ядерни герз хьаьдера кІеннтдарен дІадаккхарен доагІаьн хиннай.

СССР ниннатинаІа ООН Генеральн Ассамблее тІаийнна ядерни герза атмосфера, космически аренашка, хІи ІІала тоох кхаьаьн делта соцдайтара хьалхьъьара Договор (1963 ш), фордийн океийн бухе, цуьн ведрашка ядерни герзи дукхха нах хІаІанбеча герза кхы тайпаьш лелаьдера соцдайтара хьаьхьъьара Договор (1972 ш.) санна дона дунен халкъашта юкъера документаш. СССР-о ишта оттаьлй дунен халкъашта юкъера ІІулакхашта кхы юкъе хьувлилгра. ДІадаккхарен ІІаьккха юкъе доаьаьдергдоаьш ядерни герз дІадаккхарен ьаьхьъьара фундаментальн предложеннш.

Ядерни тІом хьоабеллеи сихбеллеи юхатохара ІІулакха лоарХІаьн боллаш хІма да 1971 шера дІаЙолаьлй бола советски-американски соглашенеш. Царна юкъе хьаьстта лоарХІаьн боллаш я ядерни тІом юхатохара хьаьхьъьара соглашени, стратегически герз кІеннтдара хьаьхьъьара соглашенеш дІаЙо еш бола переговоршаш.

- ХІанз Советски Союз ІІагеІІа ІІергг ядерни герза герз дола дерриг тохкиаьш массанера а дІяза а соцдайта; из юкъе хьувлилгра дІадаккхийта. Цу даькъе лоарХІаьн боллаш хІма ІІаьккха тІа. ТІом ІІулакхийта ІІаьккхийта. Цу даькъе лоарХІаьн боллаш хІма ІІаьккха тІа пайдане хІама хиннца дІаотта тарду герз дІадаккхара проблемина, ООН Генеральн Ассамблее (специальни сесси гулъьтта. Ховшма - хиллара, ООН ьаьа решенеГІа 1978 шера ьаьхьн хІма еаьш я из сесси.

Ишта да ловаьца аьлча, машаьрга герз дІадаккхарен СССР-о хилдинна беш бола болх. Советски Союзо социалистически соцуьрсеш кхьча меХкашца биззя ихьоаГІо а йоаьш лерраГІа ІІаьхьу агрессивни тІемаш ца хилийтара тІехьара, массане а дерриг а герз дІадаккхара тІехьара хьоьсам.

КОЗЛОВ Савтослав, АПН политически обозреватель.

ЮРТАШКАРЧА ХЬАХЬЕГАМХОШТА ЛАЬРХІА

Юрта боахамерча кхаьхьегамхошта сина салоІама эна хІмаш аьккхаГІа ме хьал. дуккхаГІа хул цар цоай мекка летори довзарна бола белам

Вай республикерча халкьий революционнин, тІема, кхаьхьегама сийлен боьхьонца бола тешаш, исторически религиозни культурин памятникашн, дукха кхыдола хІаманн довзарна бола юрташкарча кхаьхьегамхой белам аьккхаьчу даькъе кхоачашбу краеведчески музей коллективо кхетаме а хьалхьаька латта декхар кхоачашдара ІІаьрзабаьлгІа бола балтана. Музей боьхлоца, шоаш хІара ленна сердало ялара, хьехам бадара бена пропагандистска бІаьрга юкъеЙоаьлий дІа-са лела музей, чистий журнал, выставкаш - передвижкаш санна йоаьа формаш. Царех лІаранр юрташкарчаьнгара йоаьа ньаьа кхьаьстаьнгара категоррга ІІулакх де лаьрхІа я.

Краеведчески музея коллективо юртаьрга кхаьхьегамхошца бена балха ларде яда Советски Союза Коммунистически партс съездий, КПСС ЦК Пленумий решеннеш. Масала, партс XXV съезде КПСС ЦК Отчетни доклад ше еш, новькъоста Л. И. Брежнева ашнаа: «Кхьаьстаьнгой, эттара хьалха кхоанна воахала, сахкетам чу советски патриотизмин социалистически интернационализмах, Советий мехках, вай Дьаьхенах доккхал дергдоаьл, социализмна карагІаьльнараш лораде дІаотта кІайча хилара идеин чоаГІьлр — хила а хиннад, хІанз а да партс лоарХІаменГІарна декхарех цаІ». Белгалдаккха деза, цу декхарах уьзен коллектив дика лоарХІаьн хилар.

Юрта кхьаьстамхошца ше бена балха тІа краеведчески музея творчески коллективо керттера уйла тІайохийт наха интернациональн, патриотически, атеистически кхетам балара.

Лакке ма-аллара, юрташка краеведчески музея коллективо бена балха формаеш цаІ я ІІаьхьа хуьа музей. Идеологически балха ну формаца ІІулакх ду юртаьшкарча школаЙ хьехархошта, ахканарча гинхІоцеш пионерскин лагерашта, юрташка балхана наха.

Фу я из дІа-ьхьа хуьа музей, е нешта цунах юкъ - юкъе долаш ма - дарра, «чаРхаш ІІара музей» ХІар?

Ловзаьл сознаГІа, боьхьонца йоаьа экспонаташ а лелаеРгІа йоаьа дІа - ьхьа лела музей хьаьара декхар оттаьлаьр коллективна хьалхьашка 1962 шера. Музей революци ялаелаьрчеи советски ханий истора, вай республика ІІалама отделех лаТГ. ДІа - ьхьа лела музей экспонешшта юкъе я 400 гаррта боьхьонца йоаьа экспонат. Царна я археологе преэмстаи, гаьнна хьалха дІаяхьна хаьара тайп - тайпара гергзан, граждаьнскин Сийлахь - боккхаьа Дай-мехкен тІемий хьаьара профессш. Цу тайпара, юрташка бахьана наха республиках, революционнин тІемеи сийленат, мекка а вай республика а промышленность. Юрта боахаме хуьлий дежжийна хуьлаьмех, городерча а юртарча а соВетски сага сахкетам чу коммунистически мировоззрении ІІоаГІьлларх йоаьа историческн даннеш йовзийта йиш йо-на материаьлаш я «чаРхаш ІІарча музей» доаьлаьх. Юрташка бахьна наха дІаьоьха лела музея экспозиции ДІайовзийтара ІІулакха биззя толлаш баккхаР дуьхьа кийч а яь еший я тайп - тайпара тематика йоаьа лела мекшеш. Юрташка бахьна наха хьаьстта чІоаГІа тІаьшт доаьаш я ухх тайпара тематика: «Нохч - ІІаГІаІийнен юкъера физико - географически характеристика», «Республикера са мел доаьлла хьайбаь; «Кавказ и Росеет ІІаьхьтара», «Нохч - ІІаГІаІийнен территоре тІа Советски Іаьдал оттаьлаьр гражданскн тІом латтарга», «Нохч - ІІаГІаІийне — Сийлахь-боккхаьа Дай-мехка тІемА шерашка»; «Эрсий боаьолхойн белгаьбриставш — Нохч - ІІаГІаІийнен чоаьлер»; «Советски Іаьдал латтаьна шерашка»; «Нохч - ІІаГІаІийнен тоаьлаьр». Ктоккха ІІилмаи боьлхо тІа я воллаш йолча специализированни автомуезеина кхуьь уж ерриг высшаьлаьш экспонаташ юрташка баха нах. болча. Цар лекшеш еш дІа-ьхьа лела музея экспозициех лаьцА. Клубалка, культура ІІеноШка, школаьнна чутарьюо дІа-ьхьа лела музей.

Юкъ - ьхьаг, вешта аььна заманта хьежжа, ший куьг хуьш музея, Масала, В. И. Ленина ваь 100 шу дуьзаш цигга хьаьаьр керда раздел — «В. И. Ленина вай крайн».

ДІа - ьхьа лела музей экспозиции хаданна кердийоаьл. Масала, революци ялаьхьарча ханарча нторе отделера ерриг археологически материал хийцаЙ. ЛІанз из масса тайпара а республика дуьккхаьа районашкга керда ковлаь ЧІамаи хьахьоькаш а я. Цо ІІоаГІа новькъостаГІ ду экспурсеш йолча хана юрташкарчу наьха текам шоаЙ моттийий тайп - тайпарча заманлаьцкьаьрча памятникашта тІаберзабара.

«Нохч - ІІаГІаІийне — граждаьнскин Сийлахь - боккхаьа Дай - мехкен тІемий шерашка» Ярар санна йолча темашка ХІанз дуьхьа я республика хьалхьий интернациональн дотгаГІалаш, кхьаьстамхой турпалалаш йоаьа материалаш. Экс. курсеш йолча юььаГІа цар новькъостаГІ ду катирхой патриотизмах хьалхьаьрчу дотгаГІалем уйлаина хьаьхьелбара, цар хьаьхьох краевца кхьаьстамхой революционнин тІемеи традицеи.

ДІа - ьхьа лела музейна пропагандиа яра хьаьаьЙ ДІа-ьхьа лела музея чуоаьцан хьалхьаГІе а бовзара, экскурсей темаш хаРжара хьаьхьошта новькъостаГІ деи йолча афиша. Музей хьалхьачарах хьалхьаГІе а хоам бу школашка, рабОЮ-та.

Юрташка бахьна наха ІІуьлаьх дара ДІа-ьхьа лела музей даьр фуд? 1977 шера Комсомольское, Кошкельды, Долгхьа-Юрт, Центроой, ІаьІлий-Юрт, ЗІамина АтагІе, Шаььа яьхьа юрташка, Калиновская, Дубовская яьхьа станицашка, гор. Грозиеьсе хиннаЙ ІІилмаи боьлхой дІа - ьхьа лела музейца баха. 1977 шера музей экспонаташка хьежжа юрташка бахьна нахах; 23690 car. Дерригаш а ларХІаьна юрташка яьа 39 ди дьаьккхад дІа - ьхьа лела музея.

ДІа - ьхьа лела музея лоарХІаьн кхьаьста ІаккхуГІаьстаьнгара ньаьа ньаьа ІІоаГІа аьттув боллаш йоаьа выставка санна йолча формаГІа краеведчески музея коллективо беш бола болх. ДІа - ьхьа лела выставка тематика бе-бе хилар теттара дика хьаьхьох, мекхен республикан' вахарерча лоарХІамеча хІара событена уж хетаеш хиларо. Масала, иштта кийчаьь яр ухх темаех йолча ваьстаьнгаш: «Нохч - ІІаГІаІийнен тоаьлаьр», кхьарш. Юрташка бахьна наха деча ІІулакхашта юкъе хьаьстта моттиг дІаЛоаьл кРая исторя, дм, хІанзара медицина яьаьча кхаь оагІох латта «Устин журнал» санна йолча формо а. Цхьаьбакъа, цу кхаь оагІох цаІ, массаза а ІІеГхьаьарг, вахаро ше лаьхьарча арГІанца дІаотталеш сатотагІен долча дешаца хувца йиш йолаш я.

«Устин журнал» а долаш республика районашка болвана музей боллоьшца цхьана болх ГражданскИ Сийлахь - боккхаьа Дай-мехкен тІемий хьаьхьегама а ветеранаш. Балха из форма керттера даькъе колхозийн сохозийн фермашкарчи кхаьжкарчи хьаьхьегамхошта ларХІа я. Масала, цу ІІулакха 1977 шера Назранховски, Наурски, Веденски, Ножай-Юртовски, Надтеречни, Советски районашкен город Гудермессеи баха хилар музея ІІилмаи боьлхой. Ерригаш а ДІа - ьхьа лела выставкеи «Устин журналаш» лаьца 301 лекци йийнай цу районашка.

Шера план дерригача ІІоаГІа хьаьмагІа декабре хьоачашъьлаьр краеведчески музея коллективо, хІьаьта иштта ІІоачашдаьлаьр Сийлахь - боккхаьа Октябрьский соціалистически революцие 60 шу дІаэнца сийна тІаийна хиннца социалистически декхарашн а.

ХІанз ІІІахо а КПСС ХХУ-ча съезда, ЦК октябрьскин декабрьскин (1977 шу) ІІленумий решеннеша, СССР кердача Конституцеа пропагандиа яра болх беш я краеведчески музея коллектива.

М. АКТОЛИЕВ.

СУРТА ТІА: Орджоникидзенски станице етий ДІа-са лела музей. Экскурси чахХийоаьчкан я музея ІІилмаи боьлхо Т. Кузьмина.

4 Автора сурт.

ГОРОДА ГРОЗНЕ ГРАЖДАНАШКА!

Нагахьа санна шоаш хІанз чудаха фусамаш (бахача наьха шоай доалахьара цІенош доацаш) Грозный городерчеи Советски Союза кхьча городашкарчеи нах бахача моттигашкарчеи фусамашца хувца еаш ІІулакх шоана нийсеннадале дІаала, е хоам бе

ГРОЗНЕНСКИ ЖИЛИЩНИ УПРАВЛЕНЕРЧА

Нах баха фусамаш хувца дешашта йолча бюрога

Бюро я города чухьара а кхьча городашкара а нах баха фусамаш хувцара хьакъехьарча предложеней (хоамий) картотека.

ФУСАМАШ ХУВЦА ЛОВЩБАРАШ ЦИГА УЧЕТЕ ДІАОТТА ИЙШ Я

Хатта а довза а ловчоа ер адрес да:
гор. Грозный, Революце проспект, 1.
Телефон: 2-60-08.

ПРОФСОЮЗНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ, ПРЕДПРИЯТЕЙ, УЧРЕЖДЕНЕЙ, ДЕШАРА ЗАВЕДЕНЕЙ КУЛГАЛХОЙ ТЕРКАМГА!

Школьни каникулаш йолча деношка Нохч-ІІаГІаІийн республикански техний театре 1977 шера 25 декабре деиз 1978 шера 10 январе кхаччаьла кердача шера хеталь цІей дезлеш хургла.

ПРОГРАММА ЮКЪЕ ДА:

1. ГІор-Дадеи Снегурочкаи дакъа а лоацаи деш доала кердача шера цІейна хеталь

ЛОВЗАРАШ, ХАЛХАРАШ, ХОРОВОДАШ.

2. «ШаІ массанна тІехьа, массаза цхьаннена тІехьа» яха спектакль.

ЦІей дІадоалау хІара дейна 10 сахьат, 12 сахьати 30 минути, 15 сахьат дальча.

Коллективно театре баккара йола заиязаш хьаьаь театро.

Театрера телефон — 2-08-81.

ТЕЛЕВИДЕНИ

29 декабр
І ПРОГРАММА

9.00 — КерлаДараш. 9.10 — Іуйрийнара гимнастика. 9.30—«Мальха цІа». Берий художественни самодеятельностна довкьашкой концерт. 9.20 — Фелдоре. «Хьа ф ферт ах». Телевизионни спектакль. 11.00 — «Кинонишьбара клуб». 14.30 — «Экран» яхача творически объединене документальни фильмаш» программ. 15.15 — «СССР хьалхьий иллеен а халхарашн а». (ИнтервиденИ). 16.00 — Шахматни школа. «Разрядниий класс». Передача ІІаьхьу дуьнен хьалхьаьта ньаьхьра гроссмейстера Ю. Авербаха. 16.30 — Лыжни спортах йола Европеисоьаьн ихь (мала нах — 30 километр). Красногорскера передача. 17.05 — «Орлеков» яха телетуде концертин зал. 18.00 — КерлаДараш. 18.15 — Хоккеях йола дуьнен хьалхьаьта ньаьхьра ІІІаьхьГІкхетар. «Винниипег Джетс» яьа ВХА команде — ССР «Боран. Ярославе» ІІІаьхьГІкхетар. 20.00 — «Вай биографи. 1977-ГІа шу». (ИнтервиденИ). 21.00 — «Хьа». Информационни программа. 21.30 — «Жюрий. мехкашкА». Передача ВистеьлчА — керлаДараш.

30 декабр
І ПРОГРАММА

18.00 — Берашта йола мультфильмаш. 18.15 — «Нохч - ІІаГІаІийн ГІоллаи». Информационни программа (эрсий, ІІаьхьГІ метлаа). 18.35 — Киножурнал. 19.45 — «Телеьзьарчоь хаттаран ду. Критика ю, хьетаеш ду». 19.15 — Социалистически ньаьхьхьалаттаранна йола кердача шера концерт (ІІаьхьГІ метлаа). 19.45 — «Кердача ДуьнЕн сагІа сийду ийй». Кинопрограмма.

30 декабр
І ПРОГРАММА
«СССР ВІАШАГІЬЬЛЛА ДІ»

9.00 — КерлаДараш. 9.10 — Іуйрийнара гимнастика. 9.30 — Молхалкна фальтах йола телевизионни мультфильм. 10.20 — Дж. Россини операх бена увертюраш. Дрезден Центральн телевиденеи Европеисоьаьн радиоьн симфоническе оркестро. Дирижер — СССР хьалха артистка Ф. Дударова. 10.50 — П. Бецкин. «Кенон-горбунок». ДІадеи РСФСР хьалха артиста О. Табакова. Фильм-балет. 14.30 — СССР ВІашаГІьЬЛЛА 55 шу диларга. «Даймехка ГІоллаи». Кинопрограмма. 15.30 — Берашта дола фильм. «Новкъа трамплин». Художественни фильм. 16.45 — «Мехкарера шу ГІоаГІьЬЛЛА ханА». 17.15 — «Зуммачаьл, шоаш дола моттигашкА ІІаьхьвовийта!». 18.00 — КерлаДараш. 18.15 — «ХІара ГІутта ІІІа ялаг ба». 18.30 — 1977-ча шерара Европеисоьаьн дуьнен хьалхьаьта ньаьхьра конкурсий лауреаташ дІадоалаш доаьдо дола эстрадни концерт. 19.25 — «Ураза» яьаьча телевизионни художественни фильма премьера. 21.00 — «Хьа». Информационни программа. 21.30 — Хоккеях йола хьалхьаьта ньаьхьра ІІІаьхьГІкхетар. «Винниипег Джетс» яьа ВХА команде — ССР «Боран. Ярославе». ІІІаьхьГІкхетар. 22.20 — «Халхарий ловзаьл». Передача ньаьхьра ІІІаьхьГІкхетар.

ІІ ПРОГРАММА

18.00—Берашта дола мультфильмаш. 18.15 — «Нохч - ІІаГІаІийн ГІоллаи». Информационни программа (эрсий, ІІаьхьГІ метлаа). 18.35 — Киножурнал. 19.45 — «Телеьзьарчоь хаттаран ду. Критика ю, хьетаеш ду». 19.15 — Социалистически ньаьхьхьалаттаранна йола кердача шера концерт (ІІаьхьГІ метлаа). 19.45 — «Кердача дуьнен сагІа сийду ийй». Кинопрограмма.

РАДИО

29 декабр

8.30 — «Юбилейни шу чакхдаьлаьр». Грозный районна районна передача (ІІаьхьГІ метлаа). 8.45 — Хьаьмаи. 7.20 — Республикански ІІаьхьГІ отдел. 8.25 — «Халхьа творчество» музыкальни передача (ІІаьхьГІ метлаа). 9.15 — «ВІа» шера ньаьсса доча шерара». КПСС Центральни Комитета, СССР Лаьхьлаьрчу Совета, РСФСР Лаьхьлаьрчу Совета цхьана хиннача торжественни заседане доаьхьашкеи А. Слаьмова кхьмаьл (ноччий метлаа). 9.30 — Комсомольскеи Кхьаьстаьнгара школаьнна. 9.45 — «ХІара балха дезиг — ІІаьхьа Зоьаьг». «Заводской марка» сийленна заводера передача (ІІаьхьГІ метлаа). 10.00 — РадиолаьуьлаьрГІой лоІамаГІа оттаьлаьр программа концерт. 10.30 — КПСС Центральн Комитета декабрьскин Пленума соцаьмна дог уьрогтаьу (ІІаьхьГІ метлаа). 10.45 — «Лаьцаьрой атеистически кхетамна кхебар». Беслана. 10.00—Керла хьаьмаи (эрсий, ноччий, ІІаьхьГІ метлаа).

30 декабр
РАДИОДІ.
НОХЧ-ІІАГІЛІАЙЧЕ. 10-ча ПЯТИЛЕТКА ШОЛЛАГІЙ ШУ.

8.30 — Хьаьмаи дола кхаььаьгаьна шу ТІакхочачаь. Облсовпрофа предсеДатеЛ С. Белиева ешна интервью. 8.45 — Хьаьмаи. 7.00 — Республиканскн газетий обзор. 8.25 — «Пятилетка ударноштаьн дола концерт (ноччий метлаа). 9.15 — «Партии планаш — халкьа планаш». СССР Лаьхьлаьрчу Совета депутата Х. Алакаева дуьзу. 9.30 — Хургдар «Хьаьрчуьнца» ди. Микрофона хьаьхьаьца ди йоаьхьо А. Ведищева (ІІаьхьГІ метлаа). 10.00 — «Говзаьл карагдаьр». Очерк (ноччий метлаа). 10.15 — ВІашагІьЬЛЛА цхьаьана сийлаьрга болх бар. «Электропромстроитаьн» заседане передача (ІІаьхьГІ метлаа). 10.30 — Социалистически ньаьхьхьалаттаранна йола котало ньаьхьхьаьрчу музыкальни «нарилаьн». Концерт. 10.00 — Керла хьаьмаи (эрсий, ноччий, ІІаьхьГІ метлаа). 10.30—«Сийлийна Грозный» (горсете ІІоаьаьа).

Хьаьтаьеш

Тахан республике ІІоаьаьеи Грозиеи хувцаьлуш морхаш йолаш, йоачан а йоаьаьш, доаьк а доаьлаьш, малхболаьчаьнца секунде 0—5 метр ч'ІоаГІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике —2 +3, Грозие 0 -2 градус йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоаьаьш, тайп-тайпарча оагІоначахьара секунде 5—10 метр ч'ІоаГІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсина 5—10 градус шелал йолаш, дийлаьх +1 —4 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Студентий вахар

Сакъердаме вІашагІкхетараш

Ухх лекойнца дуьхьа кагий нахи мехкарийн гулбеШнабар Нохч-ІІаГІаІийн пачхьалкхен университета. № 1 йолча общежитерча Шеча уголоке. Ший арГІанца вІашагІкхетар даьхьоьи ярр общежите болх бен йолча «Деза сона хьо, вахарІ» я студентий клуб.

Уж вІашагІкхетараш массанА а чІоаГІа сакъердаме, студентаШта боккха салонАш гуш чакхдуьл. ХІьаьта тІехьара вІашагІкхетар кхьаьста белгалдар, хІанз аьлча ший кхо шу ловзар дезлеш ер хуьлу.

Зовше ок клубА тІемш. Цу ТІехьарІа кхамаьл ду клубА кулгалхочо, пачхьалкхен университета преподавателА Оазев Цдеза Мадинас. Цо дІаььоьна бувш клубА доакъашхой, цар керда толамаш дахар доаьш доаьш беаькх. Тайп-тайпара ер вІашагІкхетара программа — дог-тохаДоийта хадхаран хуьш ялелна. ТІаккха юха я хадхарна. ЧІоаГІа бешаеи ГІаийнйар студентаШ кхоьмча поэтаШ ПийІІа шоай стихаш.

* * *

Иштта дика чакхдаьлаьр уьхх лекойнца ІІІаьхьа хиннА цхьаьана цхьа вІашагІкхетар а. Цу дийлаььа студентаШ Нохч-ІІаГІаІийн университета ахтоан залера передача ешбар уж. Передача дакъа доаьаьш бар «Промстеи» яьаьча дитаьбдиннера: ІІоаьаьІІаьхьой, уьаьдерстаьнгара ВЛКСМ комитетА секретара заместитель, ВЛКСМ Грозиеиэн горкома член, историческн факультета 3-ча курса студент Эйнуллаев Эльдар, университета ВЛКСМ комитета дешара-воспитательн комисее председатель, хьаьмаи отделене 3-ча курса студент Чахчиев Осман, дешара а ньаьхьара балха а активисташ, кхы дукхха болча хьоьшалгІа бакъ ка бар Нохч - ІІаГІаІийн телевиденне болхлой. Университета ахтоан залера передача ешбар уж. Передача дакъа доаьаьш бар «Промстеи» яьаьча дитаьбдиннера: ІІоаьаьІІаьхьой, уьаьдерстаьнгара ВЛКСМ комитетА секретара заместитель, ВЛКСМ Грозиеиэн горкома член, историческн факультета 3-ча курса студент Эйнуллаев Эльдар, университета ВЛКСМ комитета дешара-воспитательн комисее председатель, хьаьмаи отделене 3-ча курса студент Чахчиев Осман, дешара а ньаьхьара балха а активисташ, кхы дукхха.

СтудентаШ ІІилмаи партеи наччаьхьалхеен шоай йоаьхьо еш хилирах, шоаш ІІаоьа ч'ІоаГІа мух'ІаьхьА хилаьрчу ковлаьлгІ, ньаьхьра вахарах. Из вІашагІкхетар чакхдоаьдаеш студентаШа гойтар хилгаеш, хІьаьта дукхха ха ІІоаьаьІІаьхьой ІІилмаи ньаьхьхьоьрчу ньаьхьра ньаьхьра ІІІаьхьа хиннА ІІІаьхьа ІІІаьхьа ІІІаьхьа